

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 20 • год. ХСIII • 31 октомври 2013 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

Проф. д.ик.н. Стани Станев,

**ТРАКИЙСКАТА
КАУЗА Е В
МОИТЕ КОРЕНИ**

На стр. 3

Заседание на Централното ръководство на СТДБ

На 19 октомври се провежда заседание на Централното ръководство на СТДБ. Неговите членове приеха отчет за изпълнение на План-програмата на съюза до октомври т.г., от който е видно, че са изпълнени всички планирани и утвърдени от ЦР и ВК на СТДБ прояви и мероприятия за отчетния период.

Бе подчертано, че с общите усилия на Централното ръководство са постигнати положителни резултати за развитие и на обществената работа с институциите, излизаща извън параметрите на традиционните дейности, осъществявани от съюза. Става дума главно за пози-

ции по актуални обществено значими теми във вътрешен и международен план, и за решаването на социално-икономически въпроси.

Високо бяха оценени и колективните усилия за приобщаване към тракийската тема на държавните институции – 42-то Народно събрание, Министерски съвет, МВнР, министерства и агенции.

Като положителна тенденция бе отчетено и приобщаването към Съюза на авторитетни личности, уважавани специалисти в своята област и в обществено-политическия живот на страната.

Членовете на ЦР на

СТДБ приеха отчета за изпълнението на бюджета до октомври т.г., идейния проект за единен календар на СТДБ за 2014 г., справки за състоянието на проблемните имоти на съюза и за предстоящата абонаментна кампания на в. „Тракия“, както и за награждаване на изяви на тракийски деятели по повод на кръгли годишнини. Разгледани бяха и текущи въпроси. Бяха направени предложения за включване в бъдещата План-програма на няколко кръгли годишнини, които се навършват догодина.

Членовете на ЦР на СТДБ:

• утвърдиха позицията на

Съюза за удължаване на мораториума за продажба на българска земя на чуждестранни граждани, като тя се забрани или по нормативен ред се въведат ограничения, сходни с опита на други европейски държави, членове на ЕС;

• приеха позицията по проблема с бежанците от Сирия, съгласно която Република България би следвало да бъде гостоприемна и да даде временно убежище и подслон на прокудените от земята и дома им сирийски бежанци, тъй като това би бил един хуманитарен акт на съпричастност и солидарност – качества, които българският народ винаги е проявявал в своята история (и двете позиции публикуваме отделно);

• решиха заседанието на Върховния комитет на СТДБ да бъде свикано на 11 януари 2014 година. То ще премине при следния дневен ред:

- Отчет за дейността на СТДБ през 2013 година;
- Финансов отчет на СТДБ за 2013 година;
- Приемане на План-програма за работата на СТДБ през 2014 година;
- Приемане на бюджет на СТДБ за 2014 година;
- Допълване състава на Върховния комитет и Централното ръководство на СТДБ;
- Разни.

ПОДОР КОРУЕВ
Повече от година нашият народ живее със събитията в родната история в първата четвърт на ХХ век – събития, героични, зловещи и съдбовни, както и със суровите поуки от тях. България отбеляза 110 години от Илинденско-Преображенското въстание и 100 години от Балканските войни, както и столетие от етническото прочистване на българите от Одринско и Беломорска Тракия. Съ-

достигне книгата на акад. Любомир Милетич, летописец на разорението на тракийските българи. Още повече, че в родното училище, почти не се изучават тези страшни събития, които учените определят като първия геноцид на ХХ век. Стоян Райчевски пък написа книга, която допълва „хрониката“ на акад. Милетич с нови документи за жертвите на геноцида и за страданията на бежанците. Отдавна не се е появявал научен труд като изследването на

Дошло е време за поуки

юзът на тракийските дружества в България, верен на своя девиз „Не забравяй, но не отмъщавай!“, бе сред най-активните в тези юбилейни дни. И сега той е в правото си да настоява пред Народното събрание да приеме заключителен документ – декларация, в която парламентът да изяви своята воля „да погледнем честно на историята, да направим съответните поуки и да изведем принципите за добросъседство“. И още в духа на обединена Европа да изграждаме еврорегион Тракия като „най-добрият начин да преодолеем останките от миналото, да потърсим справедливост за нерешените проблеми и път за ползотворно сътрудничество“. Естествено СТДБ няма да се откаже от борбата за справедливото овъзможяване на наследниците на тракийските българи за ограбените от тях имоти по време на насилственото им прокуждане.

• Тодор Коруюв

Изминалите месеци ще се запомнят освен с тържествените прояви, в които сведохме глави през героите и мъчениците в тракийската Голгота, с научните конференции в столицата и страната (за това трескаво работеше Тракийският научен институт), на които бяха огласени нови изследвания за Илинденско-Преображенското въстание, Балканските войни и обезбългарянето на Тракия. Съюзното ръководство и тракийските дружества направиха така, че до повече българи – особено сред по-младите, да

акад. Георги Марков „България в Балканския съюз срещу Османската империя 1911–1913“, към който да има такъв небивал читателски интерес. Смолянският музей издаде сборник, събрал материали от научната конференция за Балканската война. В Кърджали излезе книга за полк. Делов от Василка Ташкова. Летописът на разорението бе обогатен и с книги на Димитър Шалапатов, Георги Илиев, проф. д-р Георги Янков, Георги Петков, Димитър Кискинов и др.

Юбилеят не премина и без скандал, какъвто беше антибългарското поведение на съветниците на ДПС в Кърджали, които отказаха да удостоят полк. Васил Делов с почетното гражданство – посмъртно. Но все пак справедливостта, макар и по друг начин, възтържествува. 19 български военачалници – герои от Балканската война, сред които и освободителят на Кърджали, са наградени посмъртно със „Стара планина“ с мечове и ордените ще бъде връчени на наследниците им на церемония в Националния военно-исторически музей.

Позиция на СТДБ относно продажбата на земя на чуждестранни граждани

Съюзът на тракийските дружества в България като най-голямата гражданска патриотична организация в страната винаги е била съпричастна към актуалните въпроси на държавното управление и общественото развитие.

Затова днес, когато тече публичен дебат по темата за продажба на българска земя на чуждестранни граждани, Централното ръководство на съюза категорично трябва да заяви своята позиция – че се солидаризира и присъединява към становището на редица политически и граждански обединения за удължаване на мораториума за продажба на земя на

чужденци или въвеждане на нормативни ограничения по подобие на други страни от Европейския съюз.

За нас това е принципен въпрос, съотносим към националната сигурност, но той има своите основания и в историята на тракийци, които са били прокудени от родните си места и най-добре знаят цената на всяка педя българска земя.

ЦР на СТДБ утвърждава позицията за удължаване на мораториума за продажба на земя на чуждестранни граждани, като тя се забрани или по нормативен ред се въведат ограничения, сходни с опита на други европейски държави, членове на ЕС.

Ние, тракийци, повече от всички други граждани на Р България, познаваме тежобите, мъките и страданията, които съпътстват всяка бежанска вълна. Затова и сме толкова чувствителни към проблема със сирийските бежанци и не можем да го подминем с безразличие.

СТДБ счита, че Бъл-

Позиция на СТДБ относно бежанците от Сирия

гария би следвало да бъде гостоприемна и да даде временно убежище и подслон на прокудените от земята и дома им сирийски бежанци. Това би бил един хуманитарен акт на съпри-

частност и солидарност – качества, които българският народ винаги е проявявал в своята история. Естествено е като страна членка на Европейския съюз да получим солидарна фи-

нансова подкрепа от Европейския съюз.

Очакваме, че когато се намери мирно решение на конфликта в Сирия, бежанците ще могат да се върнат в своята родина.

КРУМ САВОВ Е ЗАПЕЧАТАЛ ВЪЛНУВАЩИ КАДРИ ОТ НАЧАЛОТО НА ХХ ВЕК

ФОТОГРАФСКА ИЗЛОЖБА НИ ПРЕНАСЯ ВЕК НАЗАД

СЛАВКА ДИМИТРОВА

Уникални кадри от началото на ХХ век на първия фотограф в Родопите Крум Савов (1882–1949) могат да се видят в гостуващата документална фотоизложба „Архивите на фотографа Крум Савов – по южната граница преди 100 лета“ на Регионалния етнографски музей – Пловдив. Тя бе открита в залите на Регионалния исторически музей „Стою Шишков“ в Смолян на 14 октомври и е една от проявите, посветени на Балканската война и освобождението на Смолян. Във фонда на Пловдивския музей се съхраняват над 1000 броя едроформатни фотографии на родопския летописец, направени по поръчка на основоположника на културната институция, големия родоповед Стою Шишков. В тях са запечатани мигове преди повече от 100 години, разкриващи душевността, бита и културата на нашите предци, населявали Родопите и Тракия, когато населението не е било разделено от граници.

Изложбата от 100 едроформатни снимки ни пренася век назад във времето като пресъздава вълнуващ разказ за историческия период, за хората и съграденото от тях. Народни празници и обичаи, значими исторически места, самобитна архитектура, моменти от ежедневието бит и природни картини са част от образите на завещаното документално наследство, представено в изложбата.

Кой е Крум Савов?

Видният фотограф-художник Крум Савов Келпетков е роден на 22 октомври 1882 година в Устово. Баща му е брат на свещеник Атанас Келпетков – касиер на Капитан Петко Войвода по време на дейността му в Среднородопието. Другият му чичо е бащата на Петър Дънов, родоначалника на „Бялото братство“. Майка му Недялка и майката на Стою Шишков Добра са посестрими, откъдето тръгва духовната връзка и дългогодишно приятелство и сътрудничество между двамата видни летописци на своето време, пише Николай Хайтов в списание „Родопи“. Едва 6-годишен остава сирак заедно с дванадесетте си братя и сестри, които са раздадени за отглеждане по роднини.

Осиротялото дете попада в семейството на Стою Шишков. Известният родоповед и общественик се превръща в негов настойник и съветник през целия му живот. 15-годишният Крум постъпва като слуга в книжарницата на Т.Ф.Чипев в София, който е известен столичен фотограф – явно тук става първата му среща с новия занаят. Стою Шишков му съдейства да постъпи в Картографския институт в София, където усвоява фотографското изкуство. 19-годишният родопчанин завършва с отличен успех. Излиза радостен от изпита по фотографско майсторство и си купува билет от лотария, който се оказва печеливш. Със спечелените 100 златни български лева през 1901 г. предприемчивият късметлия си поръчва фотоапарат „от странство“.

През 1902 г. открива в Чепеларе първото фотографско ателие в Родопите. В началото трябва да се пребори с предразсъдците на своите клиенти, които възприемали фотографията като някаква нечиста магия. Не случайно дъщерите на Стою Шишков са негови постоянни „моделки“, които той снима и в носии на българомохамедани от региона, докато местните хора възприемат новата „мода“ да се „кадроват“. Младият фотограф не се затваря само в ателието си. Тръгва на творчески пътувания из родопските села. Всяка година заедно със Стою Шишков организират едномесечни експедиции в различни райони на българските земи.

Голяма част от снимките са му поръчани и публикувани в редактираното и издавано от Стою Шишков и Васил Дечов списание „Родопски напредък“, което

започва да излиза през 1903 г. Първите снимки на Крум Савов се появяват на страниците на списанието още през 1904 г. не просто като илюстрация на текстовете, а по своята значимост като летопис на времето – равностойни на публикуваните статии и изследвания. От 1930 г. печата и в списанието на Васил Дечов „Родопски преглед“. Завещал ни е голям фотоархив от забележителните всенародни веселия на Роженския събор. Когато турските власти отваряли границата за няколко дни, фотографът пренасял техниката си на Роженските поляни и снимал цели родове родопчани в автентичните им носии. Снимките са размножавани и отнасяни в Турско за спомен от разделените от границата родове.

Много популярна става фотографията на Бачковския мост, построен от уста Димо от Югово. Мостът е отнесен през 1909 г. от придошлата река. Снимката на Крум Савов е едно от малкото свидетелства за майсторлъка на уста Димо. Прави много снимки на родопски комити. През 1903 г. снима четата на войводата Пейо Шишманов преди нейното разпускане след неуспеха на Илинденско–Преображенското въстание. В края на август четата се установила в Бакларската мандра в Касъм дере. Една вечер революционерите довели Крум Савов от Чепеларе с едно от овчарските магарета. На следващата сутрин в местността Лопуха при изгрев слънце в бившата Кетюва ливада четата е заснета в три пози с байрактар Колю Шишманов. Запечатал е и образите на родопските комити Хвойню, Даракчията, Карото, Локудата и други. След 1908 г. често преминава границата на Рожен и

Крум Савов – автопортрет

прави снимки из смолянските села. Особено често посещава Устово, Райково и Пашмакль през 1910 г.

През 1905 г. изпраща 12 свои фотографии на международното изложение в град Лиеж, Белгия. Международната комисия за пръв път открива Родопите и безспорно впечатлена от самобитния талант на Крум Савов го отличава с диплом и сребърен медал. Придобил самочувствие от международното признание, през 1907 г. участва със свои работи на международната изложба по фотография в Лондон, Англия. Отново получава престижни награди – диплом и втори сребърен медал.

По време на Балканската и Първата световна война е мобилизиран и зачислен като фотограф и специалист картограф към 21-и пехотен полк. Едно муле е натоварено с апарата и сандъчето

със стъклата. Още в Чепеларе прави снимка на целия полк в обширните ливади, а след това снима всяка рота поотделно. Движейки се с полка, запечатва за поколенията военни събития и последиците от тях. Одрин, Чаталджа, Димотика, Дедеагач, Гюмюрджина, Ксанти – било то парад на 21 пехотен Средногорски полк или землянки на български бежанци, неговите кадри от този период са във фондовете на музеи и архиви из цялата страна. Голяма част от кадрите са публикувани като илюстрации в книгата на Шишков „Беломорска Тракия“. Изключителен интерес представляват фотографиите му, илюстриращи покръстването на българските мохамедани в новоосвободените земи. Някои от тях са придружаващи картограф към 21-и пехотен полк. Едно муле е натоварено с апарата и сандъчето

След края на Балканската война със съпругата си Екатерина Чиликова се премества в новопостроената си къща в Асеновград, където на първия етаж е отворено фотографско ателие. В него майсторът-фотограф с гордост показва европейските си отличия от Лиеж и Лондон. В Чепеларе остава по-малкият му брат Борис, който развива усвояния от батко си занаят.

Постепенно ателието на

Крум Савов в Асеновград се превръща в истински културен център, притегателен за родопската колония. През 1928 г. се създава земляческо сдружение „Родопска културна дружба „Рожен“ по подобие на сдруженията в Пловдив и София. С дейността си тези организации отстояват културата, бита и историческата памет на родопските българи. Многобройните преселници имат потребност от общуване, за да поддържат духа на родния си край, самобитността си и обичаите. Организират сказки, представления, вечеринки и други забавления. Пресъздават седенки, попрелки, годеж, сватби, отсурване на невеста, еньовски китки и други автентични родопски обичаи. Всичко се представя на родопски диалект. Асеновградската дружба добива голяма популярност и бива канена да изнася представленията си в София, Варна, Пловдив и други градове в страната, описва в книгата си „Непрочетени страници из миналото на Асеновградския край“ Теодор Пеев.

Неуморният Крум Савов, обаятелна, привлекателна и широко скроена личност, е душата и главният организатор на тези прояви, в които дейно участва и съпругата му. Неговото фотоателие се превръща в репетиционна зала, клуб, канцелария на дружбата, а самият той се изявява като актьор, диригент, режисьор и несменяем председател на сдружението. В спектаклите се отделя специално внимание на родопските песни, гайдарските изпълнения, историите и мохабетите от миналото. Запазени са фотоси, на които Крум Савов позира в рядка ценна дреха в ролята на ахъчелебийския управник Салих ага в една от поредните самодейни драматизации.

През целия си живот Крум Савов е в непрекъсната връзка с видния изследовател на Родопите Стою Н. Шишков, негов наставник и духовен учител. Почти всички фотографии в книгите на Шишков са дело на Крум Савов, много от тях специално поръчани от автора. До последно продължава да публикува в списание „Родопи“ – списание за наука, изкуство, стопанство и бит – минало и настояще на Родопската област“, излизало от 1921–1946 г. Крум Савов умира през 1949 г., оставяйки безценно наследство от фотоси, плаки и документи, които се съхраняват в музеите и архивите на нашата страна. Той не е обикновен фотограф, а творец, влюбен в своята професия, който страстно обича родната планина и нейните хора. С целия си жизнен път и творчески принос заслужава да остане в паметта на потомците.

Крум Савов – семейна снимка

ПРОФ. Д. ИК. Н. СТАТИ СТАТЕВ, ректор на УНСС и заместник-председател на Съвета на ректорите

– Проф. Статев, вие станяхте член на Съюза на тракийските дружества. С какво ви привлича тракийската кауза?

– И двата ми рода са тракийски бежанци от началото на миналия век: бащиният е от едно село, близо до сегашния гръцки град Ксанти, а майчиният – до гръцкия град Гюмюрджина. Така че не става въпрос за привличане към тракийската кауза, защото тя е в корените ми, в моята родова памет. Когато бях дете, всяка година с дядовците и бабите си ходех на тържествата на Петрова нива, където се събираха тракийски бежанци от цялата страна. Помня, че за този всенароден празник моите предци се подготвяха цяла година, разказваха ми за героизма и подвизите на войводите от Илинденско-Преображенското въстание, за мъките и терзанията, свързани с напускането на родния край. С тези разкази съм израснал, и днес за мен те са пример за родолюбие, смелост и мъжество.

– Бизнесът продължава да се оплаква, че ВУЗ не обучават по онези специалности, от които икономиката ни има нужда. Пред УНСС стои ли подобен проблем?

– УНСС няма такъв проблем. Но бизнесът не може да очаква от университетите да бъдат професионално-учебни центрове, нито пък средни професионални училища. Нашият университет произвежда отлично подготвени кадри, които доказано формират управленския и бизнес елит на страната. Така е, защото при нас работи перманентната връзка между висшето образование и бизнеса в най-разнообразни форми. Имаме договори с много държавни институции и частни фирми, в които студентите провеждат своите стажове и практически занятия, работим с тях по съвместни инициативи в преподаването и научните изследвания. Бизнесът участва активно в традиционните Дни на кариерата в УНСС, в които през тази година участваха над 60 големи държавни и частни институции и компании, и в младежките икономически форуми, организирани от Студентския съвет.

Има, разбира се, още какво да се желае. Например промяна в Закона за висшето образование, за да може дадена фирма да си поръчва и финансира самостоятелна магистърска програма, без това да минава по реда за кандидатстване на

общо основание.

– Продължава да расте броят на висшите училища в България. Как се отразява това на качеството на висшето образование?

– Твърдението за многото университети у нас е преувеличено. В Европейския съюз има около 4000 висши училища на около 450 милиона жители. По тази логика, пропорционално на населението в България, у нас би трябвало да има 66 висши училища, а те са 51. Но проблемът не е броят, а качеството на обучението, което има много измерения. Едното е, че то не е обвързано с по-високо финансиране. Ще дам пример. Националната агенция за оценяване и акредитация (НАОА) даде на УНСС най-високата оценка сред всички български университети за периода 2006-2013 г. Въпреки това получаваме толкова пари „на калпак“, колкото и висшето училище с най-ниска оценка. При такава политика на държавата е логично висшите училища да приемат повече студенти, за да получат по-голяма субсидия. Резултатът е лошокачествена академична конфекция. Ето срещу това е бизнесът, и то с право.

– Имат ли проблеми с намирането на работа вашите absolventи?

– По данни на НОИ около 97 на сто от випускниците на УНСС работят по специалността си. Много са факторите, които водят до тяхната успешна реализация в практиката, но може би най-важният е, че въпреки намаляващата субсидия и неблагоприятната икономическа и социална среда, непрекъснатото повишаване качеството на обучението. На следващо място е Междуниверситетският център за развитие на кариерата, който е най-старият и най-добре функциониращият в страната. Чрез него студентите се свързват и общуват с бъдещите си работодатели. Важна роля имат практическото обучение и стажовете на нашите студенти, които те провеждат по време на следването. Това им дава възможност своевременно да опознаят и практиката.

И един основополагащ фактор. Огромна част от преподавателите на УНСС, освен че са доказани лектори и учени, заемат и сериозни позиции в държавните структури и в частния бизнес. А това е от изключително значение за преподаването, защото по време на обучението теоретичните

знания се съчетават с практическите казуси. Огромно значение има дали лекциите по финанси или инвестиции се водят от премиер, вицепремиер или финансов министър, които имат богат опит в реалното управление и практическото банкиране, или от преподавател, който цял живот е подписвал един-единствен финансов документ – фиша за работната си заплата. Или дали наказателно-правните дисциплини се водят от главен прокурор и шеф на следствието, или от кабинетен професор.

– Правят ли компромиси университетите с платеното обучение?

– Зависи за

ТЕЧЕ

Тракийската кауза е в моите корени

обучение в коя степен става дума – за „бакалавър“, „магистър“ или „доктор“. В бакалавърска степен платено обучение е разрешено по закон само за до 5 на сто от академичния капацитет на дадено професионално направление и максималната годишна такса не може да надвишава субсидията, която университетът получава за един студент по държавна поръчка. Очевидно е, че няма финансов стимул и затова броят на студентите в платено обучение е символичен. В УНСС използваме този „канал“ за прием във второ висше образование „Право“, към което има подчертан интерес, но студентите в него са 13 при годишен капацитет 260.

Големият проблем е, че поради законово приравняване на правата на европейските граждани загубихме традиционно високия брой гръцки студенти, защото те трябва да се явяват на конкурсни изпити наравно с българските, което е нереално. В магистратурите обаче няма ограничение за броя на приеманите студенти в платено обучение, няма и таван на таксите. И това е поле за сериозна конкуренция между различните университети, за съжаление твърде често неоложна, защото в някои от тях

таксите са нереално ниски, което е за сметка на качеството. Подобно е положението и при образователно-научната степен „доктор“.

В това отношение считам, че НАОА трябва да бъде още по-прецизна при делегирането на права на даден университет да прави магистратури и докторантури, когато определя техния капацитет и при последващия контрол на качеството.

– Кандидат-студентите и тази година са по-малко от местата във ВУЗ. В УНСС остават ли незаети бройки?

– Не помня в дългогодишната си практика като декан, заместник-ректор и сега ректор в УНСС да са оставали незаети бройки. Обратното – винаги сме имали повече кандидати от обявените места. Така беше и тази година – при планов прием 4179 студенти, записахме с около 200 повече и разочаровахме над 1000 от общо 12 000 кандидати, които до последно чакаха да се запишат в УНСС.

В национален мащаб обаче проблемът е сериозен. Последните десетина години винаги приемът, който гласува правителството, е по-голям от потенциалния контингент кандидат-студенти. През тази

година той беше близо два пъти по-голям – 73 500 места за около 38–40 хиляди кандидати. Това на практика означава, че всеки, който има диплома за средно образование, може да стане студент, а това е най-сигурният начин за профанизация на университетското образование. Но така не се създава национален елит.

Почти всички висши училища вече приемат студенти без изпити – само по оценки от средното образование. УНСС е изключение – държи на своята марка за качество и приема само успешно издържалите кандидат-студентските конкурсни изпити, на които се допускат само кандидати с оценки от средното образование „добър“.

– Отговаря ли висшето образование на европейските стандарти и какво би трябвало да се предприеме в тази насока?

– Задължителни европейски стандарти във висшето образование няма и това е добре. Образователната услуга не е хляб, сирене или салам, за да се разчита, че стандартът ще подобри качеството. В Европа има много и различни добри практики, които дават високи резултати. В УНСС се стремим взаимно да се обогатяваме с колегите от развитите в образователно и изследователско отношение европейски страни. Измеренията са много. Имаме десет престижни бакалавърски и осем магистърски програми, които се преподават изцяло на английски език – естествена основа за привличане на чуждестранни преподаватели и студенти. Развиваме четири съвместни (с издаване на съвместна диплома) магистърски програми с английски и френски университет и една докторска с белгийски университет. Извършваме с преподаватели на УНСС образователен франчайзинг в Австрия (Виена) и Кипър (Никозия).

Много е силен интересът към студентската мобилност, чрез която над 10 на сто от нашите студенти учат един или два семестра в престижни европейски университети, с които имаме договори. Може би това е причината през последните две-три години броят на студентите от УНСС, които отиват да учат в чужбина, да е по-малък от тези, които идват от други страни в УНСС. Така че работещото решение е отваряне към добрите образователни практики и взаимодействие с престижните европейски и световни университети.

Юбилеен сборник осветлява нови исторически факти

Сборникът „100 години Балканска война – 100 години свобода за Родопите“, издаден тази година от Регионални исторически музей „Стою Шишков“ – Смолян, бе представен в София на 7 октомври в залата на Съюза на тракийските дружества в България. Съвместната промяна на смолянския музей, СТДБ, Дружество „Тракия“ – София и Централен клуб „Родопи“ – София бе посветена на годишнината от Балканската война и Освобождението на Среднородопския край, което община Смолян отбелязва като свой празник на 21 октомври. Към събитието проявиха интерес много от авторите на докладите, включени в сборника, представители на Министерството на отбраната, БАН и Историческия факултет на Софийския университет „Климент Ох-

ридски“, живеещи в София родопчани, членове на дружество „Тракия“ и Централен клуб „Родопи“.

Сборникът включва студии и доклади от Националната научна конференция, проведена в Смолян от 15 до 17 октомври 2012 година по повод 100-годишнината от Освобождението на Родопите под научното ръководство на академик Георги Марков. Той е и автор на въвеждащите думи, въвеждащи читателя в съдържанието на книгата. Видният историк запозна софийската аудитория с научното издание. Родопите са стратегически театър на военните действия през есента на 1912 година и в този смисъл българската историография е в дълг към темите, които само на пръв поглед имат отношение към краезнанието, но всъщност са с национална

значимост, каза той. Според него и 100 години след освобождението на Родопите е възможно да се открият нови факти и да се осмисли по нов начин това славно разделно събитие в новата българска история. Срещата със столичната публика бе открита от председателя на дружество „Тракия“ Величко Пачилов. Своео отношение по обсъжданата проблематика изрази част от присъстващите автори на сборника – проф. дин Тодор Петров, проф. дин Светлозар Елдъров, доц. д-р Георги Митринов, доц. д-р Румяна Първанова, Катя Сулинаджиева, Андрей Печилков. Темата провокира за изказвания и други участници в срещата.

Изданието с обем от 422 страници, което включва 28 научни разработки от 32 автори, с резюмета на английски

език, получи висока оценка.

Сборникът предлага съвременен аналитичен поглед върху военните факти, показва стремежа на днешните изследователи на проблема-

тиката да осветлят по нов начин вече разработвани теми или такива, които досега са били пренебрегвани поради ненаучни съображения. Пред читателя се представят не-

публикувани досега спомени на участници-родопчани във войната, от редови войник до генерал. Нито бойният път е бил лек, нито битките са били лесни, но бойният дух под знамето на националния идеал за обединение е бил победоносен.

За първи път се коментира преподаването на Балканската война в системата на българското образование и представянето на изводите и поуците пред ученици и студенти.

Сборникът е подготвен от редакционна колегия в състав акад. Георги Марков, проф. д-р и.н. Тодор Петров от Военна академия „Георги Стойков Раковски“, доц. д-р Михаил Груев от СУ „Св. Климент Охридски“, д-р Русалена Пенджекова от ПУ „Паисий Хилендарски“ – Филиал Смолян, Тая Марева от Регионален исторически музей „Стою Шишков“ – Смолян.

Акад. Марков представя сборника

ИВАН БУБАЛОВ

За рода и родното място на войводата Пано Ангелов точни данни не бяха известни до 1996 г., докато не се появиха изследванията на краеведа Димчо Димов от с. Брод, Хасковско. На него и неговите съратници дължим това, което ще ви разкажем тук. Това стана известно от едно писмо до кметството на с. Бръшлян (26.07.1996 г.) на Д. Димов, в което обяснява, че е написал книга за Пано Ангелов. Той пише:

Пано Ангелов Апостолов по прякор Карабаджаков произхожда от стария род на Карите. Те се изселили от Чирпанско през 1740 г. по долното течение на р. Марица и основали там село Башкьой (Голямо село). Прадядото на Пано, Ангел Панев бил прочут пехливанин. От 1825 г., родът Апостолови приема прякор (прозвище) Карабаджакови. И днес потомците на този род се водят по този прякор. През 1826 г. Ангел Панев с брат си поп Василий и с активната помощ на башкьойци, построяват в

ВИДНИ ДЕЙЦИ НА ТРАКИЙСКОТО ДВИЖЕНИЕ

Войводата Пано Ангелов Апостолов

селото голяма черква. Тя била много красива и се отличавала от всички останали в околностите на Башкьой. С това селото добило по-голяма известност и турците започнали да го наричат Баш-Клисе, което означавало: „селото с най-личната черква“.

Ангел, бащата на Пано, остава сирак. Той се оженва за девойка от Узуновия род на име Ана. Ражда им се дъщеря Петранка. На 1 март 1877 г. турците я отвличат. Майката не могла да понесе загубата и умира. Тогава Ангел Апостолов се завръща в Баш-Клисе. Започва Руско-турската освободителна война. В Баш-клисе стават две убийства: на един турски жандарин и на турския кмет (мухтарина). Турците обвиняват Ангел Апостолов Карабаджаков. Тогава той избягва и през Одрин пристига в село Каяджик (днес Димитровград). Турците изгарят и с. Гючерли (днешното с. Брод, Хасковско). От селото са избити 180 души. Ангел Апостолов Карабаджаков, заедно с приятеля си Злати Георгиев, посещават изгореното село. Тук Ангел се запознава с Гочка Желязкова – вдовица с две деца и се оженва за нея. От този втори брак на Ангел се ражда на 2 февруари 1879 г. бъдещият комита и войвода Пано Ангелов Апостолов Карабаджаков. Той завършва втори клас в с. Брод и заедно с братовчед си Бано Янев отиват в Пловдив и се записват в така нареченото „стоично петокласно училище“ на Йоаким Груев. Тук се запознава с Михаил Герджиков. Той учи в същото училище, постъпил тук две години по-рано. И не случайно ги виждаме заедно след 14 години в Странджа планина като комити. Пано учи и в педагогическото училище в Казанлък. Служи войник в Чирпан и в казармата за добра служба е произведен в чин подофицер. Връща се в с. Брод и от поп Георги е поканен за учител в с. Долно Белево, Хасковско, където е учител и поп Георги. Тук

Пано се запознава с Тона Анилова Колева. Оженва се за нея на 24 януари 1899 г. Ражда им се син – Ангел, но жена му Тона се разболява и на 24 юли 1900 г. умира. Един месец след нейната смърт умира и детето му. През декември същата година умира и баща му Ангел. А в началото на 1902 г. почива и майка му – Гичка Желязкова. Тогава Пано напуска учителстването и се озовава в Одринско.

По-късно откриваме Пано Ангелов сред комитите в Странджа и Бургас, в Минковия хан – известен като „ханът на хъшовете“, намирал се някога на ул. „Фердинандова“ № 63.

Това беше свърталището на всички комити и бунтовници-хъшове, понеже братята Минкови бяха предани членове на вътрешната организация, отбелязва в своите „Приноси“ Иван Орманджиев. И не случайно при смъртта на бръшлянския комита Васил Петков Василев на 14 март 1902 г. при Минковия хан в Бургас откриваме и присъствието на Пано Ангелов като войвода, заедно с войводите Георги Кондолов, Димитър Халачев, Дико Джелебов, сред много комити. Тук се свързва с Михаил Герджиков, с Лазар Маджаров, с офицера Киро Д. Узунов и други. Оттук е изпращан нелегално в Малкотърновския революционен район, привлечен в четата на Христо Манджуков.

В началото на 1903 г. в Малкотърновския революционен район се подема усилена подготовка за приближаващото въстание. Пано Ангелов е определен за войвода на малка комитска чета, в която влизат: Никола Равашола от Перушица, Атанас Вълканов от Дерекъво (сега в Турция), Петко Пухов и Георги Мутафов от Малко Търново. Четата му събира средства за оръжие, върши съзаклятия, вържежава комити и смъртни дружини.

За трети път четата влиза в с. Бръшлян (Самаршик) на 16 март 1903 г. На 18 срещу

19 март четниците се установяват в къщата на Стойко Чайков. На другата вечер се преместват в къщата на Балю Тодоров Георгиев, който по това време е на заточение в Синоп Кале – Азия. Турците получават сведения, че комитите са в Бръшлян и на 20 март в ранното утро селото е обградено от двеста души турски аскер. Обградена е къщата на Балю Тодоров, където ношуват комитите. Пано предлага да се води сражение на живот и смърт. Слизат в приземния етаж през вътрешен вход. Отварят вратата и хвърлят бомба. Блокадата е разкъсана, комитите се отправят към центъра на селото. Завързва се сражение. Пано е тежко ранен. Ранен е и Пухов. Пано, Атанас Вълканов и Георги Мутафов се отправят към Диманова падина. Но ето какво разказва самият Георги Мутафов, разпитан на 8 октомври 1929 г. от Иван Орманджиев:

„Бомбата накарала аскера около къщата да залегне по очи. Поехме през селото към запад като тъпчехме по залегналия аскер. При дюкяна на Никола Василев до селския хамбар Пано бе ранен в крака, а Петко Пухов в дясната ръка като същевременно се счупи и приклада на пушката му. Пано втори път бе ранен под десния крак и извика: „Ранен съм пак“. Равашола, като бе тежко ранен, се отби в дясно като едва се влачеше. Пухата изчезна незабелязано. Пано ми извика: „Мутафов! Где е края на селото?“. Той и аз, и Атанас Вълканов, излязохме на южната му страна, на височината „Бурилото“. Аскерът се съгсти срещу нас и Пано бе ранен трети път. Видях как кръв проля гърдите му. Той се опна на гърба си и пушката остана между краката му. За да го спася от мъки, застрелях го в главата“.

Така завършва на 24 години житейският път на учителя – войводата Пано Ангелов Апостолов, изгълнил клетвата си – да даде живота си за свободата на Странджа и Тракия.

КИНА КЪДРЕВА

В 1883 година изгоря хубавото Василико! Свърши се! Остава на пепел!*

А беше като приказно видение възправено върху скалите в дъното на залива още от древните тракийски времена, а може би и преди тях, защото дори през ледниковия период, когато малко места на земята остават пригодни за човешки живот, тоя бряг не е скован от всеунищожителната ледена прегръдка и дава подслон и прехрана на оцеляло население. Но траките са тия, които правят светилище на боруна на Василико, а гробните ями показват колко отдавна е създадено селището.

А хубаво беше Василико! То се беше скупчило къща до къща върху твърдината на скалистия бряг отсреща нос Лимнос. Къщи без дворове, стълпени и притиснати една о друга, та да не ги огнесе тоя вятър, дето налиташе като хала отгътк морето и искаше да ги вдигне и удави ведно с лодките и мъжете им-рибарите, когато не можеха да надмогнат надигналото се многоглаво чудовище на вълните.

Най-отпред бе „сандъкът“ с търбуха на кръчмата – да е близо за мъжете, когато премръзнали и уморени излизат от морето да си изпият ракията и да си кажат как е минал денят, кой какво е уловил, какво му се е случило и какви намерения има.

Сладък бе животът в градчето! Сладък като рибата в сладките води на това синьо и неспокойно море, което древните траки наричаха Асейнос, гърците – Евксинтски понт, а българите Черно море, което не значеше черно, а горното, висше море, за разлика от Бялото – важното долно море, което преливаше в Егея. Тук рибата беше по-вкусна от тая в солените води на долното море и беше толкова много, че морето кипеше: пасажите от сафрид се сменяха от пасажите от скумрия, а пасажите от скумрия – от пасажите паламуд.

Миналото отдавна беше забравено.

А и защо ли на хората им трябваше, щом мрежите на даляните, лодките, дълбоките корита на мауните и аламаните се пълнеха с риба, щом гемините със стоките, пресекли Босфора и Дарданелите, обикаляха изрфаните брегове на Пелопонес, изпохапани от егейските бури чак

ХУБАВОТО ВАСИЛИКО

до белите кости на оголените скали на могъщата снага на полуострова на Балканите, и щом носеха от красивата и високомерна Венеция и отгътк нея – от Холандия и Англия, в Атина, Цариград и Василико пъстро венецианско стъкло, холандски порцелан, презокеански пикантни подправки, сладки рошкови, екзотични плодове, тежки коприни, модни тоалети за момите и златни украшения за жените.

Събитията и приключенията по тия пътища и из морето бяха толкова много, че за миналото не оставаше ни време, ни интерес. Живееха с днешния ден и с утрешния, потънали в усещането за една непроменима вечност, и времето се бе разтегнало упойващо и предсказуемо, изпълнено с плодотворен труд и малки радости. Големите амбиции на созополци не ги тресяха. Бяха намерили една пролука на равновесието, и плуваха в благодатното му течение поколение след поколение.

Господи, Господи! Кой би предположил, че само в един миг животът може да се преобърне. Не на един и неколцина изненадани и погълнати от бурята, а на цялото Василико! И да свърши Василико! Да се затрие!

Господи, Господи! Не давай, Господи, отново да се преживее!

И не се случи, защото трябваше да се случи! Не се случи от природно бедствие, от каквото бе защитен тоя бряг от самото небе, нито от вероломно нападение, каквото не веднъж Василико бе преживяло в отдалечените времена. От глупост се случи! От лекомислие и шуротия! И никой не го предполагаше! Дори през ум не бе им минало, че можеше да се случи. Нищо не предвещаващо, че може да се случи!

Беше октомври на 1883 година и изкорубеният търбух на кръчмата бе пълен. Ношгта, непрогледна от мрак, бе вече прекосила и погълнала пътят морето, и най-после се беше домъкнала до Василико, бе изпила здрача край къщите с упойващата му нега, и дебела, космата и кореместа

бе почнала да се намества над градчето.

Навън още се провиждаше, но в кръчмата съвсем се смрачи и чирачето взе да пали газените лампи. Те осветяваха мъжките лица, пламъчетата им проблясваха в очите и по звънтящите чаши, и настроението, набирало градус, напираше към оня връх, когато умората се превръщаше във възбуда, когато грижите се стопяваха, лицата загубваха строгостта на чертите си, шегите заискряваха във весело наддумване на пиперлии мъжки остроумия, посрещани с взривове смях.

Тогава вратата откъм магазина в дъното на кръчмата, дето стояха бъчвите и мезетата, плачливо изскърца, и в „салона“ при пийналите и развеселени мъже тежко влезе намръщен и едър кръчмарят с тенекиен, оплетен с тел капан за мишки в изопнатата си напред ръка.

В капана премигваше и се блъскаше безпомощно насам и натам опитвайки възможността да избяга едър охранен плъх.

Появата на кръчмаря с плъха предизвика нов изблик на смях.

– Гледайте бе! Гледайте! Носят ни италианско мезе? – провикна се Георгаки.

Кръчмарят още повече се намръщи и тръгна важен, с

капана в ръка, към двойната грубо скована врата на входа на кръчмата, пробивайки си път между разместените и скупчени зацапани и потъмнели маси.

Георгаки, заедно с Никифор, плуваха с търговските гемии и същия ден се бяха върнали във Василико и заседнали в кръчмата, бе хванал през телената плетеница на капана опашката на плъха, дръпна го, и плъхът, ведно с капана остана да виси в ръката му.

– Мяс-у! – изрева Никифор, свали от стената газената лампа, духна я, махна стъклото, разви капачката с фитила и изсипа газта върху плъха.

– Какво правиш, бе? – развика се кръчмарят.

– Как ще го ям така вмирисан! Мяс-у! – изрева още по-високо Никифор, и всред задавящите се от смях мъже, стъпили се край Георгаки, стискащ опашката на мятацията се в ръцете му плъх, Никифор драсна клечка кибрит и плъхът пламна.

– Олеле! – извика Георгаки с изпърлена не по-малко от козината на плъха ръка, по която също се бе разляла газ, и всред смяха на мъжете изтърва опашката на плъха.

Той се преметна във въздуха и хукна между масите.

– Дръжте то! – Извика някой, и всред смях, докато

падаха столове и звъняха съборени и счупени юзчета и чаши, плъхът изчезна.

Смехът, шегите, остроумията и олелията бе стигнала до своя връх. Такава весела вечер отдавна не бяха преживявали. И още не се бяха поукротили и разбързали да се прибират към къщите си, когато някой отвънка изпищя:

– Пожар! Пожар!

Мъжете наскачаха, макар че мислеха, че е шегата.

Тия от масата до прозореца надникнаха навън. – В съседната къща нещо припламваше и димеше.

– Горя, бе! Горя! – скочи Страти, че къщата беше негова. – Булката е изтървала въглен в сламата! Колко пъти съм й казвал да внимава като пали лампата – пустосваше той тичайки към къщата. – Булко! Булко! Не виждаш ли, че горим? Носи бакъра! Бакъра! Лисни вода с бакъра! Тичай! Къде си, бе залисио?

Всички в кръчмата се бяха втурнали да гасят. Тичаха, заливаха, носеха вода! Макарите на кладенците скърцаха, мъжете сторещени удряха с каквото заварят да пресекат гръбнака на пламъка, да му стъпчат главата, но огънят скачаше и пълзеше.

– Олеле! – писнаха дотичалите жени и хукнаха да хвърлят през прозорците черги и чеизи.

– Ще я угасим! – викаше Никифор, но огънят полази отвънка по сухата обвивка на скелемидите и къщата лумна нагоре като факел.

Цялото Василико се беше събрало да гаси и да варди да не прехванат съседните къщи, че близо бяха къщите и всички дъсчени и сухи. Нямаха доверие на огъня, но бяха сигурни, че ще го озаптят. От прозорците обливаха дъските на съседните къщи с вода и трескаво изхвърляха по калдаръмите навън багажи, че

току виж огънят прехвъркнал. – Това им бе тревогата! Да не тръгне! Гледаха каквото могат да спасят от къщата на Страти като потушат огнището, и не се шадяха. И друг път им се беше случвало някъде да пламне, но заедно се справяха, и бяха сигурни, че и сега ще се справят

– Гори! Гори! И другаде гори! – раздадоха се детски гласове, и тия, които гасяха, видяха изненадани, че и други къщи тук и там горят, че тук и там през цялото Василико от единия до другия му край къщите една по една се превръщат във факли.

– Как така, бе? Как ще пламне чак в другия край? Как ще пламне изведнъж и тука и там? Някой е запалил Василико! Някой душманин ни е запалил! Кой ще е тоя душманин, бе? Няма ли тоя душманин съвест, бе? – опитваха се да гасят мъжете, когато Урания, както хвърляше каквото свари от прозорците на къщата си, видя нещо, което не бе виждала. – Огнен устрел! Таласъм, който изскочи от една къща и се мушна в друга.

Дъхът ѝ спря, сърцето ѝ се раздруса, и докато се освести, докато поеме дъх и извика, и двете къщи задимяха, а устелът се метна в трета.

– Полуля ли, ма? Какъв устрел? Какъв таласъм? Къде е тоя таласъм?

И докато запотените мъже ругаеха и се чудеха къде понапред да гасят, огнената топка прелетя през краката им и се мушна в съседната къща.

Не беше устрел! Беше горярият и търсец спасение плъх. Той беше подпалил старото Василико. Животът им беше подпалил! Така го беше подпалил, че да не знаеш какво по-напред да гасиш.

* Днес в Созопол живеят много от наследниците на някогашните тракийски бежанци.

90 години тракийско младежко дружество в Бургас

На 2 и 3 ноември ще се състоят честванията по случай 90 години от учредяването на Тракийското младежко дружество в гр.Бургас. Представители на младежките секции от цялата страна ще присъстват на мероприятията, които ще отбележат този ден. Програмата ще започне с тържествено поднасяне на цветя пред паметниците на Капитан Петко Войвода и Георги Кондолов в Морската градина на град Бургас. След това младежите ще отдадат почит пред паметната плоча на войводата Георги Кондо-

лов, поставена на мястото, където някога се е издигала къщата на легендарния войвода. Тя беше възстановена тази година от Тракийското дружество „Екзарх Антим Първи“ – Бургас и Инициативен комитет.

Мероприятията, по случай празника, ще продължат с посещение на Странджа планина и провеждане на съвещание на представителите на тракийските младежки дружества с Красимир Премянов – председател на СТДБ и директора на ТНИ член-кор Васил Проданов.

ЕС отказа да отложи свободната покупка на земя от чужденци в Румъния

Европейският съюз отказа да отложи началото на свободната продажба на земя в Румъния на чужденци, съобщава румънският в. „Ромъния либера“, цитиран от осведомителните агенции.

Европейската комисия е отхвърлила предложението от румънското правителство за проект за поетапна либерализация на продажбата на земя на чужденци, така че свободният пазар на земя ще започне от 1 януари 2014 г., както бе първоначално планирано, пише изданието.

Румънското правителство помоли да бъдат внесени няколко поправки в плана, съгласуван с Брюксел. То предложи да се създаде специален орган за посредничество в отношенията купувач-продавач с цел коректна оценка на

земята. Планирано бе също продажбата на земя да се реши само за селскостопански цели, и то на лица, които имат 5-годишен опит в сферата на инвестициите. Брюксел обаче отхвърли тези и някои други предложения.

Според някои експерти продажбата на земеделски земи ще утежни допълнително ситуацията в селското стопанство, което след приватизацията през 90-те години, извършена набързо по рецепти на западни експерти, доведе до упадък на земеделието.

Създадените в миналото едри земеделски стопанства бяха разрушени и сега повече от половината румънски фермери притежават по-малко от 10 хектара земя.

Селското стопанство получи и друг удар след приемане-

то на закона за реституцията на недвижимо имущество, конфискувано от комунистическия режим, който отвори „кутията на Пандора“.

Правителството бе затруднено от цяла лавина искове от бивши магнати и земевладелци, техни наследници и дори „псевдособственици“ за връщане на земи, конфискувани след Втората световна война. Този „ураган“ от искове не само съществено подкопа процеса на приватизация в аграрния сектор, но и доведе до блокиране на много стратегически инвестиции в отрасъла.

Подобен въпрос е поставен „на дневен ред“ в момента и в България, като разликата е, че тук се настоява не за ограничаване или условности, а за удължаване на забраната за продажба на земя на чужденци до

2020 година. Тази забрана обаче е част от Договора за присъединяване на България към ЕС (тоест, и на европейското законодателство) и нейното удължаване би изисквало одобрението на всички останали страни-членки, ратифицирали този договор. И досега бе възможно чужденци да закупуват българска земеделска земя, стига да регистрират българско юридическо лице.

Председателят на СТДБ се среща с гръцкия посланик у нас

На 29 октомври председателят на СТДБ Красимир Премянов, Василиос Мелинос-член на Върховния комитет и член-кор проф. Васил Проданов, директор на Тракийския научен институт се срещнаха с гръцкия посланик у нас Негово превъзходителство Димостенис Стоидис. Представителите на съюза запознаха дипломата с дейността на СТДБ и подчертаха, че в лицето на гръцкото посолство у нас организацията винаги е имала добър партньор. Двете страни споделиха своите виждания за развитието на процесите на Балканите и в своите държави. Кр.Премянов представи инициативите за „Тракия без граници“ и Еврорегион Тракия. Той запозна посланика и с желанието на организацията ни по повод 170-та годишнина от рождението на Капитан Петко Войвода да постави паметна плоча на о. Крит. СТДБ поиска също така съдействие за намирането на подходяща неправителствена организация в Гърция, с която съюзът да си партнира. От своя страна ГНИ също предложи да прави съвместни изследвания на процесите на Балканите и в Тракия с друга сходна организация в Гърция. Посланик Стоидис бе поканен да присъства на някои от проявите на съюза.

Подновяват преговорите за членство на Турция

ЕС одобри отварянето на глава 22, отнасяща се до регионална политика, от преговорите за присъединяването на Турция към ЕС, съобщиха турските медии. На срещата на Съвета по общите въпроси на ЕС в Люксембург бе оповестено, че главата ще бъде отворена на 5 ноември, когато ще бъде орга-

низирана междуправителствена конференция (за присъединяването на Турция към ЕС), информираг Анадолската агенция и турският телевизионен канал СиЕнЕн-Тюрк.

През юни т.г. ЕС взе решение за отварянето на новата глава в преговорите с Турция, но отварянето бе отложено заради безпокойствата, свързани с действията на турските власти при справянето им с антиправителствените демонстрации през май и юни.

Еврокомисарят по разширяването Щефан Фюле приветства потвърдението, дадено за отварянето на глава 22 и добави, че това е „важна стъпка“. Той посочи, че последните реформи, извършени в Турция, са показали значението, което Анкара отдава на ангажиментите си, свързани с ЕС, информира турското англоезично издание „Хюриет дейли нюз“.

Преговорите за членство на Турция в ЕС започнаха през октомври 2005 г. и досега е затворена само една от общо 35 преговорни глави. Регионалната политика ще бъде 14-тата отворена глава.

Турция години наред опитва да стане член на ЕС, но през последните три години преговорният процес е в застои най-вече заради противопоставянето на Франция и Германия и напрежението между Турция и Кипър, отбелязва ДПА.

Някои европейски представители призоваха да бъдат стар-

тирани преговори и по по-спорните глави – 23 и 24 (за съдебната система и основни права, свобода и сигурност). Ще има смисъл скоро да бъдат отворени и главите за основни права и съдебната система, така че да е ясно, че Турция се движи към ЕС, заяви вчера в Люксембург австрийският министър за европейските и международните въпроси Михаел Шпинделегер. Това е наш общ интерес. Това е правилното решение за нас европейците и за Турция, добави Шпинделегер.

Близо милион наследници чакат обезщетение

СТАНКА ЧАКАЛОВА

На 21 октомври Софийското тракийско дружество проведе възпоменателна вечер, посветена на 88 години от подписването на Ангорските споразумения. В салона на Тракийския дом се събраха потомци на тракийски бежанци от Ениджия, Корудере, Булгаркьой, Търново, Османли, Дерекьой, Коюндере и други населени места в Източна Тракия. Председателят на Съюза на тракийските дружества в България – Красимир Премянов направи обстоен обзор на дейността на Централното ръководство по Източнотракийския имуществен проблем. Той подчерта, че придвижването в положителна посока на този „открит“ въпрос е една от приоритетните задачи на ръководството. Бяха очерчани насоките, по които то работи за преодоляване на при-

чините, които вече 100 години затрудняват овъзмездяването на тракийските бежанци и техните потомци. Част от тях, както посочи г-н Премянов, са упорития отказ на турската страна да седне на масата за преговори и безотговорната политика към тракийци на българското правителство в периода 2009–2013 г.

Папани Козарова, дългогодишен експерт на СТДБ по Източнотракийския имуществен проблем, изнесе подробен доклад с доказателства, че тракийци наистина са били бежанци. Бруталните убийства в Булгаркьой и други български селища в Одринско през 1913 г. принуждават десетки хиляди тракийски българи да търсят подслон и закрила в България.

Изказване по темата направи Боряна Бужашка – член на работната група на СТДБ по Източнотракийския имуществен проблем. Тя подчерта настойчивото

поставяне на този въпрос при всички срещи на ръководството с българските държавници.

Участие в дискусиата взе и Огнян Пунев от ДА „Архиви“, като член на Междуведомствената комисия по тракийските и екзархийските имоти. Той очерта резултатите, които ДА „Архиви“ постигна при реализирането на проекта за дигитализиране на документите на тракийските бежанци и наблегна за необходимостта работата по него да продължи.

Думата взеха Емилия Славкова, Георги Калинов, Николай Димитров и Георги Илиев. Събранието приключи с предложение Централното ръководство да запознае Европейските институции с фактите и да настоява пред тях този дълго отбягван от турската страна открит въпрос да бъде решен.

На 5 октомври в Симеоновград за 18 път се състоя традиционните борби, организирани от председателя на тракийското дружество в града Росен Бонев. Освен на стогодишнината от разорението на тракийските българи тази година турнирът бе посветен и на шестте нелепо загинали деца, жертви на зверската катастрофа в Симеоновград през 2011. В бъдеще турнирът ще носи името „Шестте великденски ангела“ в тяхна памет. 3 000 зрители почетоха с едноминутно мълчание жертвите на трагедията.

Сред гостите на спортното състезание бе и ген. Нонка Матова, която прочете специален поздравителен адрес от името на председателя на СТДБ Красимир Премянов.

За втора поредна година шампионка при жените стана Ива Росенова, която натръшка съперничките си

Симеоновград пак събра най-добрите борци в региона

с туш по пътя към финала. Както и през 2012-а тя отново спечели теле, този път малко по-голямо – цели 300 кг. „Ако продължава да печели така, ще трябва пастир да наемам за стадото“, пошегува се баща ѝ Росен Бонев,

При мъжете овца и парична награда спечели хасковлията Георги Ванчев, пети на световното за юноши. Наградата му връчи ген. Нонка Матова, която има 11 световни рекорда в спортната стрелба, два от тях за мъже. Овца, но

без парична премия, получи и Илю Илев от клуб „Злати Ройдев“ (Гълъбово).

Както всяка година и тази борбите събраха легендите на борбата в региона – бронзовият олимпийски медалист Димо Костов, Карю Карев и Господин Вълчев. Те си спомниха за отишлия си преди година Вълко Кос-

тов, който е патрон на симеоновградския клуб.

Председателят на СТДБ се срещна с Вяра Анкова – Генерален директор на БНТ

На 22 октомври председателят на СТДБ Кр. Премянов се срещна с Вяра Анкова – Генерален директор на БНТ, в чието лице тракийският съюз вижда съмишленик, спечелил признание с талантливото и обективно отразяване на действителността у нас,

подчинено на принципите на родолюбието, патриотизма и съхраняването на историческата памет.

По време на срещата Кр. Премянов запозна Вяра Анкова с дейността на Съюза на тракийските дружества, с неговите инициативи в настоящата

юбилейна година, посветена на 110-та годишнина от Илинденско-Преображенското въстание, 100-годишнината от Балканските войни, 100 – годишнината от разорението на тракийските българи.

На срещата бе обсъдено сътрудничеството между

двете институции и необходимостта от отразяване миналото и настоящето на тракийци и на СТДБ, чиято история е богата на исторически събития, ярки личности и герои, които биха допринесли за патриотичното възпитание на младото поколение.

Тракийци отбелязаха празника на Сливен

МИХАИЛ МИХАЙЛОВ

В навечерието на празника на Сливен – Димитровден, членовете на тракийското дружество „Лазар Маджаров“ в града се събраха на тържество. Председателят на организацията Кирил Киряков приветства присъстващите и припомни кои знаменити сливенци с името Димитър са допринесли за духовното развитие на Сливен, за неговото освобождение от османско робство и за стопанското развитие на региона.

Фолклорната група при дружество „Лазар Маджаров“ изнесе концерт от тракийски песни. Сред гостите бяха представители на организации, които са партньори на дружеството в Сливен – Пенка Симеонова, общински съветник и председател на пенсионерските клубове в Сливенската община, Петя Колева, председател на пенсионерския клуб в кв. „Даме Груев“, както и Петя Карабаджаква, секретар на народното читалище „Добри Чинтулов“ в Сливен.

Нови членове на СТДБ

Академик Ст. Воденичаров и проф. д.ю.н. В. Мръчков – членове на СТДБ

Академик Стефан Воденичаров, председател на БАН и професор д.ю.н. Васил Мръчков станаха членове на СТДБ.

Биографиите на двамата водещи български учени включват сериозна научна и преподавателска работа. Без каквото и да е преувеличение, с тях би се гордяла всяка организация, а желанието им да работят за тракийската кауза, е чест за Съюза на тракийските дружества в България.

Вечер на тракийската памет

Тракийско дружество „Бойко Чавдаров“ в гр. Харманли и Военният клуб в същия град организираха на 28 октомври тържество, посветено на 100 годишнината от разорението на тракийските българи. То се проведе от 17,30 ч във Военния клуб, бившата сграда ДНА. Сред гостите на събитието бе председателят на СТДБ Красимир Премянов.

Честито!

Централното ръководство на СТДБ и редакцията на в. „Тракия“ поздравяват най-сърдечно рождениците на съюза:

Андрей Василев Печникаков-Смолян	1.11.1936 г.
Димо Янчев Карабелов-Бургас	2.11.1948 г.
Костадинка Пеева Димитрова-Казанлък	4.11.
Недялко Димитров Комнев-София	4.11.1929 г.
Димитър Иванов Иванов-Хасково	5.11.1974 г.
Васианос Ахияс Мелиос-София	9.11.1947 г.
Димитър Цонев Михайлов-София	10.11.1944 г.
Димитър Тодоров Петков-Хасково	11.11.1954 г.
Стефан Иванов Танев-Ивайловград	12.11.1962
Проф. Делчо Радев Порязов-София	14.11.1932 г.
Ангел Петров Иванов-Хасково	17.11.1963 г.
Диана Стойчева Славова-Хасково	18.11.
Краснодар Иванов Беломорски-София	18.11.1953 г.
Милен Стоев Люцканов-София	22.11.1958 г.
Янка Димитрова Спасова-Търговище	23.11.
Иван Иванов Иванов-Варна	25.11.1960 г.

Абонамент 2014 г.

Отново дойде време за абониране. Абонаментът за новата 2014 г. може да бъде извършен в най-близкия клон на „Български пощи“, в редакцията на в. „Тракия“ и при отговорниците, определени във всяко дружество. Най-добрият начин обаче си остава абонирането вътре в дружеството, той като тогава по-голяма част от сумата остава в СТДБ.

И през следващата 2014 г. цената на в. „Тракия“ се запазва, като за година абонаментът е 9,60 лв., за половин година е 4,80 лв, а за тримесечие – 2,40 лв. Сумите не са големи и са по джоба на повечето тракийци.

Най-късно до 10 декември отговорниците трябва да изпратят до редакцията списък с трите имена, адреса и срока, за който са абонаментите. Събраните суми трябва да бъдат изпратени в СТДБ, който ще се разплаща с разпространителите.

Ако искате да научавате навреме за събитията в съюза, ако искате да следите развитието на въпросите, свързани с тракийската кауза или да разказвате за мероприятията, които сте организирали в своето дружество, трябва да направите абонамента си навреме.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А Печат: Алианс Медиапринт

Абонирайте се!

Каталожен номер

759

Издава: Централното ръководство

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Никола Инджов и Тодор Коруев; Главен редактор: Соня АНГЕЛОВА; e-mail: vestrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

КОРЕСПОНДЕНТИ: Михаил ЖЕЛЯЗКОВ (Бургас) - 056/86 16 76; Веселина АЛЕКСИЕВА (Варна) – 0888 89 59 27; Наско ТОДОРОВ - 0878 83 39 92; Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) - 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) - 02/884 25 59; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) - 044/62 48 53; Виолета ФИЛИПОВА (Смолян) - 0301/63 008; Златка МИХАЙЛОВА (Хасково) - 038/632 060; Маргарита НАЧКОВА (Шумен) - 054/86 99 52; Мария ИВАНОВА (Ямбол) - 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSF

Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

ДИМИТЪР НАЙДЕНОВ

Подготвената от дружество „Тракия“ в гр. Ямбол екскурзия събра над 50 потомци на тракийските българи. В уречения ден на 12 октомври, рано сутринта, водени от председателя на дружеството Михаил Вълков и секретаря Керанка Темелкова, ние напуснахме пределите на нашата страна и навлязохме в република Гърция. Екскурзоводът се беше подготвил и през целия маршрут ни запознаваше със забележителностите на местата, които посещавахме. В много от тях са живели нашите предци. Не можеш, например, да преминеш през гр. Димотика и да не си припомниш, че тук са живели българи, че хан Крум пръв е превзел този град, а цар Калоян го е обсаждал.

Очаровани преминахме и през близките градчета – Фере и Софлу и се отправихме към град Гюмюрджина (Комотини), който също е бил голям български град в миналото. Разгледахме града и неговите забележителности и продължихме към мястото на нощуването – с. Фанари. По пътя се отбихме на езерото Вестонида и устието на река

По родните места

на предците ни в Беломорска Тракия

Места. Посетихме манастира „Св. Никола“, построен във водите на Бяло море. До манастира се отива по малко дървено мостче. Той в момента е обитаван само от трима монаси. За да се стигне до параклиса отново се продължава по дървен мост, още по-навътре в морето. Разгледахме това прекрасно място и се отбихме в Порто Лагос /Буру гол/, където е

била разположена българската военноморска флотилия. След нощувка в хотел „Фанари“ тръгнахме през белите памукови плантации към бившите български села Кушнари и Мароня. В Кушнари бяхме посрещнати от кмета на селото и от местното население, което в голямата си част има корени от Ямболския край. Показаха ни и музейната сбирка на селото. Помещението, в което е изложена тя, е бивша мелница, превърната днес в прекрасен триетажен музей. На първия етаж

е запазено цялото оборудване на мелницата. На следващите са изложени вещи и предмети от битовия живот на селото (рало, дикани, паламарки, сърпове, веялки, дърмони, стан за тъкани и друг земеделски инвентар). В музея е отразен и културния живот в селото. Малко по-късно се отправихме към площада за среща с местните хора. Секретарят на дружество „Тракия“ разчупи погача и раздаде на всички.

Битовият хор на Тракийското дружество с ръководител Васил Хлебаров изнесе музикална програма, която възхити присъстващите. Извиха се кръшни хора и ръченици. По желание на нашите домакини бе изпято и изиграно „Елениното хоро“. След това ни изпратиха и всички си пожелахме нови срещи.

Същият ден пристигнахме в прочутото село Мароня, където е действал с четата си Капитан Петко Войвода. То е разположено в красива местност в склоновете на южните Родопи. На площада пред двата вековни чинара и чешмата, от която е пил вода Капитан Петко, запалихме свещи и преляхме с българско червено вино върху корените на дърветата. Раздадохме също така парчета от погачата в памет на починалите българи и Капитан Петко Войвода.

Председателят на дружеството Михаил Вълков запозна присъстващите с неговия живот, а хор „Тракия“ изпълни песен, посветена на Мароня.

От Мароня пътят ни към Дедеагач (Александрополис) минаваше през маслини и лозови масиви. Посетихме забележителностите на града и тръгнахме обратно за България. От името на участниците в екскурзията благодарим на ръководството на тракийското дружество в гр. Ямбол за приятните преживявания по време на екскурзията.

